

**PROTOKÓŁ
KONTROLI PROBLEMOWEJ
przeprowadzonej
w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gminie Nowa Sól**

Działając na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.) oraz przepisów rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz.U. Nr 61, poz. 543 ze zm.)

zespół kontrolny w składzie:

- **Teresa Ozimek** - Starszy Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 202-1/2019 z 17 września 2019 r. - *przewodnicząca zespołu kontrolnego;*
- **Krzysztof Frisoli** - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp., posiadający upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 202-2/2019 z 17 września 2019 r. - *członek zespołu*

przeprowadził w okresie od 2 do 31 października 2019 r., kontrolę problemową w Ośrodku Pomocy Społecznej Gminy Nowa Sól, w zakresie **pomocy osobom zależnym świadczonej w środowisku**. Czynności kontrolnych - w siedzibie jednostki - zespół dokonał 02 października 2019 r.

Celem kontroli było zbadanie sposobu zabezpieczenia wsparcia osobom zależnym udzielanego przez Ośrodek Pomocy Społecznej Gminny Nowa Sól (*w dalszej części protokołu zwanego Ośrodkiem*).

Czynności kontrolnych, dokonano w obecności Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej Gminy Nowa Sól. Przed przystąpieniem do kontroli, Zespół kontrolny złożył pisemne

oświadczenia o braku okoliczności, uzasadniających wyłączenie, od udziału w niniejszej kontroli.

[akta kontroli str.1-3,18-21]

Okres objęty kontrolą: od 1 stycznia 2018 r. do 2 października 2019 r.

Ocenie poddano zagadnienia:

1. Pomoc osobom zależnym świadczona w środowisku (*usługi opiekuńcze, pomoc osobom ze znacznym stopniem niepełnosprawności, pomoc bezdomnym*).
2. Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym (*kierowanie do domu pomocy społecznej*).
3. Warunki do realizacji zadania (*warunki lokalowe, wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych, kwalifikacje*).

[akta kontroli str.4-17]

Do oceny powyższych zagadnień przyjęto:

- analizę złożonych wniosków;
- analizę akt świadczeniobiorców;
- analizę Uchwał Rady Gminy w zakresie usług opiekuńczych oraz zasad odpłatności osób bezdomnych w placówkach;
- analizę zakresu udzielanego wsparcia pod względem adekwatności do zgłaszanych potrzeb klientów o ograniczonej samodzielności – podania o pomoc, wywiady środowiskowe, decyzje, orzeczenia o niepełnosprawności;
- Rejestr Wojewody Lubuskiego miejsc tymczasowego schronienia;
- analizę akt osobowych Kierownika i pracowników socjalnych pod względem wymaganych kwalifikacji wskazanych w ustawie;
- analizę wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych;
- ocenę warunków lokalowych.

Dokonano na tej podstawie następujących ustaleń:

Ad. 1. Pomoc osobom zależnym świadczona w środowisku.

Usługi opiekuńcze

Ustawa o pomocy społecznej zobowiązuje gminę do zorganizowania - osobie zależnej – opieki m.in. z powodu wieku, niepełnosprawności, przewlekłej choroby. W sytuacji, gdy osoba wymaga częściowego wsparcia – gmina zapewnia pomoc w formie usług opiekuńczych, domu dziennego pobytu, rodzinnego domu pomocy. Realizujący te zadania ośrodek pomocy społecznej, powinien posiadać wiedzę o sytuacji i potrzebach osób zależnych przebywających w środowisku.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- zapisy uchwały Rady Gminy dot. usług opiekuńczych;
- notatki służbowe kierownika Ośrodka i pracowników socjalnych;
- sprawozdanie resortowe MRPiPS-03 na 30.06.2019 r.;
- sprawozdanie resortowe MRPiPS-03 na 31.12.2018 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli tj.: wywiady środowiskowe, decyzje administracyjne, akta osobowe świadczeniobiorców.

Faktyczna liczba osób objętych wsparciem nie jest zgodna z danymi ujętymi w sprawozdaniu resortowym MRPiPS-03.

Przyznanie pomocy w formie usług opiekuńczych regulują zapisy Uchwały Nr L/328/2018 Rady Gminy Nowej Soli, z 27 września 2018 r. w sprawie określania szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania oraz dokumentację osób korzystających z tej formy wsparcia. Dokument ten określa szczegółowe warunki realizacji świadczenia – tj. zasady odpłatności, powody ubiegania się o tę formę pomocy, wymaganą dokumentację w sprawie (m.in. zalecenie lub zaświadczenie lekarskie, oświadczenie o dochodach). Koszt 1 godziny usług opiekuńczych wynosi 25,00 zł a specjalistycznych usług opiekuńczych – 50,00 zł.

W 2018 roku, wg danych ujętych w sprawozdaniu rocznym MRPiPS-03 usługi opiekuńcze nie były realizowane. Zgodnie ze sprawozdaniem resortowym MRPiPS-03 - stan na 30 czerwca 2019 r. - Ośrodek realizował usługi opiekuńcze w stosunku do 1 klienta. Koszt

realizacji świadczenia wyniósł – 1.960,00 zł. Dane te nie pokrywają się z ustaleniami zespołu kontrolnego.

Kontrolujący - na podstawie rejestru wniosków wpływających - ustalili, że w roku 2018 do Ośrodka nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie wsparcia w formie usług opiekuńczych. Natomiast w **2019 r.** (do dnia kontroli) do Ośrodka wpłynęły 3 wnioski. **Dwa z nich zostały rozpatrzone pozytywnie.** W jednym przypadku, postępowanie nie zostało wszczęte. Wniosek został złożony 11.02.2019 r. a w dniu następnym tj. 12.02.2019 r. wpłynęła rezygnacja. Jako przyczynę rezygnacji - z wnioskowanej pomocy - wskazano zbyt wysoką odpłatność za świadczenia. Rodzina zagwarantowała pomoc i wsparcie osoby z poza obszaru pomocy społecznej.

Wymiar świadczonych usług jest nieadekwatny do rozpoznanych indywidualnych potrzeb klienta.

Celem zbadania sposobu realizacji usług opiekuńczych w stosunku do potrzeb klientów, kontrolujący zbadali akta 2 klientów, którym w 2019 przyznano tą formę pomocy. Ustalili, że usługi realizowane są przez 2 osoby świadczące pracę w ramach umowy zlecenia.

Akta świadczeniobiorców, które poddano analizie dotyczą osób w wieku 73 lat (osoba A) i 11 lat (osoba B). Zgromadzona w sprawie dokumentacja wskazuje na potrzebę przyznania wsparcia w formie usług opiekuńczych. W każdym z badanych przypadków usługi świadczone są wyłącznie w dni robocze. Brak wsparcia osobie wymagającej opieki, w dni wolne od pracy. Na mocy zapisów Uchwały Rady Gminy, osoby korzystające z przedmiotowego wsparcia zostały - w całości - zwolnione z ponoszenia odpłatności za świadczone im usługi opiekuńcze.

klient A – wniosek o usługi opiekuńcze złożony 16.05.2019 r.: wywiad środowiskowy przeprowadzono 16.05.2019 r. Decyzja w sprawie przyznania świadczenia wydana 03.06.2019 r. Decyzją nr OPS.8225.1.2019 przyznano świadczenie na okres 03.06.2019 r. – 31.12.2019 r. w wymiarze *1 godziny dziennie przez 4 dni w tygodniu*. Zakres świadczenia obejmuje pomoc w codziennych czynnościach domowych (robienie zakupów, częściowe dbanie o czystość), zakup leków, ułatwianie kontaktów z otoczeniem, kontakt z różnymi instytucjami w celu rozwiązywania problemów zdrowotnych, materialnych, mieszkaniowych, rodzinnych... Poza wsparciem w formie usług opiekuńczych Ośrodek udzielił dodatkowego

wsparcia w formie specjalnego zasiłku celowego na pokrycie części lub całości kosztów zakupu leków oraz leczenia.

klient B - wniosek o usługi opiekuńcze złożony 09.08.2019 r.; wywiad środowiskowy przeprowadzono 09.08.2019 r. Decyzja w sprawie przyznania świadczenia wydana 14.08.2019 r. Decyzją nr OPS.8225.2.2019 O przyznano świadczenie na okres 09.08.2019 r.– 30.09.2019 r. w wymiarze *25 godzin miesięcznie*. W decyzji nie doprecyzowano w jakie dni realizowana jest usługa i w jakim wymiarze dziennie/tygodniowo. Zakres świadczenia obejmuje pomoc w codziennych czynnościach życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Analiza dokumentacji (wniosek, wywiad środowiskowy, decyzja) wskazuje, że w jednym przypadku (Klient A) nie uwzględniono w całości zakresu wnioskowanego wsparcia. Wniosek dotyczył przyznania usług opiekuńczych w wymiarze 2 godzin dziennie; nie doprecyzowano w nim liczby dni sprawowania usług. Decyzją administracyjną przyznano świadczenie w ilości 1 godzina dziennie – przez 4 dni w tygodniu. Z dokumentacji wynika, że dodatkowego wsparcia (głównie w czynnościach higieniczno-sanitarnych) świadczeniobiorcy udziela zaprzyjaźniona osoba. Zmniejszona liczba godzin świadczonych usług nie zapewnia wsparcia odpowiedniego do występujących potrzeb, tym samym nie zapewnia bezpieczeństwa Klientce. Usługi opiekuńcze stanowią tylko pomoc doraźną. Klientka, większość czasu musi radzić sobie sama w realizacji podstawowych czynności, dlatego przyznany zakres usług powinien być adekwatny do jej indywidualnych potrzeb.

[akta kontroli str.22-56]

Pomoc osobom ze znacznym stopniem niepełnosprawności

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 19 ustawy o pomocy społecznej – przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. W myśl art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 cyt. ustawy – świadczenie przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej lub osobie pozostającej w rodzinie – niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy. Na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym - zgodnie z art. 45 ust. 1 pkt 1 cyt. ustawy - świadczona jest praca socjalna. Praca socjalna - jako zespół interdyscyplinarnych działań - ma na celu m.in. rozwinięcie lub wzmocnienie aktywności i samodzielności życiowej.

Brak pełnego rozeznania sytuacji klientów pobierających zasiłek stały, posiadających znaczny stopień niepełnosprawności. Brak spójności pomiędzy ustaleniami pracownika socjalnego, co do sprawności i samodzielności klienta, a wydanym - przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności - orzeczeniem.

Badając potrzeby osób zależnych, analizie poddano wybrane akta osób korzystających z zasiłków stałych pod kątem pełnego rozpoznania ich potrzeb. W ramach czynności kontrolnych zespół kontrolny ustalił, że na dzień 30 czerwca 2019 r. zasiłki stałe w gminie Nowa Sól pobierało 36 osób (zgodnie ze sprawozdaniem resortowym półrocznym MRPiPS-03). Na dzień kontroli zasiłki stałe pobierało 35 osób, w tym 8 osób, które mają orzeczonej znaczny stopień niepełnosprawności.

Kontroli poddano dokumentację 3 osób pobierających zasiłek stały, przyznany z powodu znacznego stopnia niepełnosprawności. Akta wybrano metodą losową z uwzględnieniem osób starszych, samotnie prowadzących gospodarstwo domowe. Z listy wybrano akta: nr:

- poz. 14 (klient B - lat 62, zasiłek stały przyznany dec. nr OPS.8210.55.2019),
- poz. 23 (klient A - lat 54, zasiłek stały przyznany dec. OPS.8210.9.2019),
- poz. 50 (klient C - lat 65, zasiłek stały przyznany dec. nr OPS.8210.65.2019)

Na podstawie analizy akt zespół kontrolny ustalił, że wszystkie ww. osoby posiadają orzeczenie z kodem chorobowym: 10-N, 07-S. Jedno orzeczenie wydane jest na stałe (osoba C); pozostałe dwa orzeczenia na czas określony do 2020 r. (osoba A), oraz do 2022 r. (osoba B). Wiek klientów wynosi od 54 do 65 lat. Z analizy dokumentacji 3-osobowej próby badawczej wynika, że osoby prowadzą samodzielne gospodarstwo domowe. Z orzeczeń wynika, że osoby wymagają korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych oraz rehabilitacyjnych świadczonych m.in. przez sieć instytucji pomocy społecznej. W dwóch przypadkach (osoba A i B) wskazano również na konieczność stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby, w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji. W jednym przypadku (osoba C) z uzasadnienia orzeczenia wynika, że osoba nie jest zdolna do samodzielnej egzystencji – wymaga leczenia neurologicznego.

Na podstawie analizowanej dokumentacji, kontrolujący ustalili, że Ośrodek nie odniósł się

do potrzeb usługowych klientów. W wywiadach środowiskowych oraz ich aktualizacjach nie wskazano na potrzebę objęcia osób usługami opiekuńczymi, określono jedynie rodzaj i wymiar pomocy finansowej dla Klientów. Poza świadczeniem pieniężnym w formie zasiłku stałego, klienci otrzymywali zasiłki celowe na zakup żywności, w ramach Programu Rządowego „Posiłek w szkole i w domu”. Osoby pozostawały same w środowisku. Osoba (A) oczekuje na skierowanie do szpitala (choroba onkologiczna). W aktach brak informacji o wsparciu rodziny. Osoba (C) choruje przewlekłe na schorzenia neurologiczne (po leczeniu szpitalnym). Z oceny pracownika socjalnego wynika, że jest osobą samodzielną, sprawną, nie wymaga pomocy osób drugih. W tym przypadku występuje brak spójności w stosunku do orzeczenia o niepełnosprawności, z którego wynika, że klient nie jest zdolny do samodzielnej egzystencji. Wskazane korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji – opieka stała. W jednym przypadku (osoba B), z notatki służbowej wynika, że z powodu uzależnienia Klienta, pracownik socjalny wystąpił z wnioskiem do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – o podjęcie leczenia w Zakładzie Lecznictwa Odwykowego.

Klienci nie składali wniosku o usługi opiekuńcze. Zdaniem zespołu kontrolnego, zadaniem pracownika socjalnego jest w szczególności m.in. analiza i ocena zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do nich. Ponadto rolą pracownika socjalnego jest udzielanie informacji, wskazówek i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych (...).

Kontrolujący ustalili, że zachowane były terminy określone przepisami tj. sporządzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego w miejscu zamieszkania, wydania decyzji administracyjnej, przeprowadzenia aktualizacji wywiadu. Dokumentacja była kompletna, zachowane były terminy określone przepisami. Odbiór decyzji odbywał się za potwierdzeniem odbioru. Wywiady środowiskowe sporządzane w terminie 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności ich przeprowadzenia. Aktualizacje wywiadu sporządzane przez pracownika socjalnego nie rzadziej niż co 6 miesięcy – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2017 r. poz.1788). Decyzje były wydawane z zachowaniem terminu określonego w art. 35 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018r. poz. 2096 ze zm.).

W kontrolowanych przypadkach, w planach pomocy w wywiadach środowiskowych nie wskazano do jakiego celu zmierzają działania pracownika socjalnego w ramach prowadzonej pracy socjalnej. Przytoczone wpisy w planie pomocy nie są celami, lecz działaniami zmierzającymi do celu.

Pomoc osobom bezdomnym.

Zgodnie z zapisem art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej „udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym; „ należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Wymienione potrzeby stanowią minimum egzystencji, a Gmina zobowiązana jest zapewnić je każdej osobie tego pozbawionej. Udzielanie schronienia – w myśl art. 48a cyt. ustawy – następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Schronisko dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi zapewnia osobom bezdomnym, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokojeniu niezbędnych potrzeb życiowych, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki. Zgodnie z tym zapisem, tylko w schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi mogą przebywać osoby niepełnosprawne niezdolne do samoobsługi.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- zapisy uchwały Rady Gminy dot. zapewnienia schronienia osobom bezdomnym;
- notatki służbowe kierownika Ośrodka i pracownika socjalnego;
- sprawozdanie resortowe MRPiPS-03 na 30.06.2019 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli tj.: prowadzoną korespondencję z dps, decyzje administracyjne.

Gmina nie zapewnia schronienia osobom bezdomnym.

Z wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że na terenie gminy, nie ma osób bezdomnych. Analiza rejestru wskazuje, że o świadczenia z pomocy społecznej nie zwracały się osoby bezdomne.

Na terenie gminy Nowa Sól nie funkcjonuje żadna placówka udzielająca wsparcia osobom bezdomnym. Tryb postępowania oraz zakres wsparcia udzielanego osobom bezdomnym reguluje Uchwała Nr L/329/2018 Rady Gminy Nowa Sól z dnia 27 września 2018 r. w sprawie ustalania szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia udzielających schronienie osobom tego pozbawionym, w tym osobom bezdomnym”. Z dokumentu wynika, że koszt utrzymania osoby bezdomnej uzależniony jest od stawki dziennej danego schroniska, ośrodka oraz zgodnie z tabelą dot. progów dochodowych.

Analiza rejestru wojewody miejsc tymczasowego schronienia, wskazuje że gmina nie zawarła też umowy z żadną placówką/organizacją świadczącą pomoc osobom bezdomnym. Tym samym nie zapewnia gotowości udzielenia schronienia osobie bezdomnej z terenu swojej gminy. Kierownik kontrolowanej jednostki deklaruje, że z chwilą pojawienia się na terenie gminy osoby bezdomnej, zostanie ona objęta wsparciem finansowym, pracą socjalną, a także skierowana do noclegowni znajdującej się na terenie miasta Nowa Sól.

Kontrolujący ustalili, na podstawie sprawozdania MRPiPS-03 stan na 30.06.2019 r., że gmina udzieliła - z powodu bezdomności - pomocy **1 osobie**. Klient jest mieszkańcem gminy Koźuchów. Od 2013 r. przebywał w Domu Pomocy Społecznej w Koźuchowie. Ze względu na nadużywanie alkoholu, marnotrawienie przyznanej pomocy został usunięty z jednostki. Nie przestrzegał zasad i regulaminu placówki, opuszczał ją bez zgłoszenia, swoim zachowaniem stwarzał zagrożenie wobec innych mieszkańców. Zgromadzona w sprawie dokumentacja wskazuje, że mieszkaniec nie korzysta w właściwy sposób z opieki i pomocy jaką oferuje placówka. Wykazuje dużą samodzielność i zaradność życiową. Jest osobą samodzielnie poruszającą się, samodzielnie wykonuje podstawowe czynności dnia codziennego. Z wnioskiem - o przeniesienie mieszkańca do innej placówki lub zapewnienie innej formy opieki – wystąpił DPS w Koźuchowie (pismo z 17.08.2017). Ostatecznie GOPS Nowa Sól wydał (03.04.2019) decyzję uchylającą - w sprawie skierowania klienta do placówki oraz ustalenia odpłatności za pobyt w DPS.

Klient w trybie natychmiastowym (17.04.2019) został umieszczony w schronisku dla osób bezdomnych, prowadzonym przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta w Świdnicy. Ponieważ ostatnim miejscem zameldowania była gmina Koźuchów, ponosi ona koszty związane z pobytem w/w w schronisku.

[akta kontroli str.57-68]

Zadanie realizowane z uchybieniami w zakresie planowania pomocy adekwatnej do rozpoznanych potrzeb klientów, rozbieżności pomiędzy oceną pracownika socjalnego a orzeczeniem o niepełnosprawności, co do sprawności i samodzielności klienta korzystającego z zasiłku stałego. W dokumentacji brak informacji o zapewnieniu opieki i wsparcia w dni wolne od pracy. Uchybienie stanowi również brak na terenie gminy placówki przygotowanej do udzielenia schronienia osobom bezdomnym lub zapewnienia gotowości udzielenia schronienia osobie bezdomnej poprzez np. podpisanie umowy z gminą posiadającą tego typu placówkę.

Alternatywne formy pomocy świadczone osobom zależnym (ośrodki wsparcia).

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, osobom, które ze względu na wiek, niepełnosprawność, przewlekłą chorobę wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi, świadczone w ośrodku wsparcia.

Klub „Senior+” jest jedynym ośrodkiem wsparcia funkcjonującym na terenie gminy.

Z danych z ewidencji ludności Urzędu Gminy Nowa Sól, wynika, że w czerwcu 2019 r. na terenie Gminy zamieszkiwało ok. 1.590 osób powyżej 60 roku życia co stanowi ok. 23% ogółu mieszkańców. Rozpoznając problematykę rosnącej liczby osób starszych, Gmina złożyła ofertę w ramach Programu Wieloletniego „Senior +”: na lata 2015-2020, Edycja 2019. Dzięki zaangażowaniu środków własnych oraz pozyskaniu środków budżetu państwa, od 30 września 2019 r. w miejscowości Nowe Żabno, działa Klub „Senior+”. Jest to jedyny ośrodek wsparcia funkcjonujący w Gminie.

Klub stanowi alternatywę dla wszystkich osób nieaktywnych zawodowo, powyżej 60 roku życia mieszkających na terenie Gminy Nowa Sól, które chcą skorzystać z proponowanej oferty, jednocześnie w sposób przyjemny i twórczy spędzić czas. Spotkania klubowiczów zaplanowano 4 razy w tygodniu: wtorek - czwartek - 8:00 - 16:00, piątek 7:00 - 15:00, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy. Osobom spoza Nowego Żabna gmina zapewnia dowóz. Budynek został przystosowany dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz w pełni wyposażony w przedmioty do użytku codziennego.

Klub oferuje różne formy zajęć aktywizacyjnych i integracyjnych, umożliwiających odkrywanie i rozwijanie swoich pasji. W Klubie można zaspokoić potrzeby kulturalne, rekreacyjne, sportowe. Oferuje: zajęcia sportowe, jogę, taniec, warsztaty szycia, decupage,

tworzenie biżuterii, florystyka, zajęcia plastyczne, komputerowe, warsztaty kulinarne oraz fotografii. Prowadzący Klub planują organizowanie cyklicznych koncertów, spotkania tematyczne ze specjalnymi gośćmi, konkursy, turnieje. W gminie jest szeroko rozpowszechniona informacja o możliwości uczestnictwa osób starszych w placówce. Informację taką przekazują również pracownicy socjalni w środowisku.

Klub oferuje 20 miejsc. Na dzień 4 listopada 2019 r. w zajęciach uczestniczyło 13 osób. Kierownik Ośrodka nie zajęła stanowiska, czy istniejący ośrodek wsparcia zaspakaja potrzeby mieszkańców.

Ad. 2 Instytucjonalne formy pomocy świadczone osobom zależnym (kierowanie do domu pomocy społecznej).

Kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca, w tym domu, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 16, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. Ustawodawca uwarunkował tym samym skierowanie osoby do domu pomocy społecznej od rozpoznania jej możliwości funkcjonowania we własnym środowisku, z wykorzystaniem innych form wsparcia. Postępowanie w sprawie skierowania do domu pomocy społecznej należy prowadzić bez zbędnej zwłoki, dla zapewnienia osobom wsparcia właściwego do ich potrzeb i bezpieczeństwa.

W celu zbadania tego zagadnienia analizie poddano dokumentację osób, które skierowano w badanym okresie do domu pomocy społecznej.

Do oceny tego zagadnienia przyjęto:

- sprawozdanie resortowe MRPiPS-03 stan na 30.06.2019 r.;
- wykaz pt. „Liczba osób w Domu Pomocy Społecznej 2018”;
- wykaz pt. „Liczba osób w Domu Pomocy Społecznej 2019”;
- pisemną informację kierownika Ośrodka;
- dokumentację osób skierowanych do dps;
- dokumentację osoby, w sprawie której trwa postępowanie o umieszczenie bez zgody.

Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.

Kontrolujący ustalili, że według stanu na 30.06.2019 r. w domach pomocy społecznej przebywało 11 mieszkańców gminy Nowa Sól (dane ze sprawozdania resortowego MRPiPS-03). Z informacji pisemnej Kierownika wynika, że w 2018 r. łączny koszt ponoszonej przez gminę odpłatności za pobyt mieszkańców w dps wyniósł 360.197,81 zł. W 2019 r. w okresie od 01.01.2019 r. do 30.09.2019 r. koszt ten stanowił 295.976,53 zł.

Osoby, których dokumentację zbadano, wymagały całodobowego wsparcia, w warunkach domu pomocy społecznej.

Kontroli poddano dokumentację 4 osób. Wybrano losowo akta:

- Klient A lat 27 - poz. nr 6 z wykazu osób umieszczonych w domu pomocy społecznej w 2018 r., decyzja kierująca OPS.8226.18.2017 z dnia 30.10.2017;
- Klient B 92 lata - poz. nr 1 z wykazu osób umieszczonych dps w 2019 r., decyzja kierująca OPS.8226.18.2018 z dnia 24.08.2018;
- Klient C 69 lat – osoba oczekująca na umieszczenie w dps, decyzja kierująca OPS.8226.22.2019 z dnia 24.06.2019;
- Klient D 58 lat - postępowanie wszczęte na wniosek z 29.03.2019 r. Aktualnie toczy się sprawa sądowa o umieszczenie w domu pomocy społecznej bez zgody strony.

Klienci, to osoby przewlekle chore. Z powodu ograniczeń wynikających ze stanu zdrowia wymagały całodobowego wsparcia. W kontrolowanych przypadkach, wszystkie osoby do czasu umieszczenia w placówce zamieszkiwały z rodzinami. W ocenie kontrolujących, Ośrodek nie udzielił wsparcia adekwatnego do potrzeb klientów w okresie oczekiwania na umieszczenie w placówce całodobowej.

Przed umieszczeniem w domu pomocy społecznej osoby nie otrzymały wsparcia adekwatnego do ich potrzeb.

W dokumentacji przedłożonej kontrolującym, brak informacji, czy osobom (A, B, C) proponowano wsparcie w formie usług opiekuńczych.

Klientka (C) ma znaczny stopień niepełnosprawności z powodu zaburzeń psychicznych, ponadto choruje na cukrzycę insulinozależną. Jest osobą całkowicie ubezwłasnowolnioną –

opiekunem prawnym jest córka. Klientka wraz z córką okresowo przebywała w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Powodami były akty przemocy ze strony syna. Po osadzeniu sprawcy przemocy w Zakładzie Karnym, Klientki wróciły do miejsca zamieszkania. Opiekun prawny (córka) 11 lutego 2019 r. złożyła wniosek o umieszczenie matki w domu pomocy społecznej. Ośrodek dwukrotnie przedłużył termin prowadzonego postępowania o umieszczenie Klientki w dps z uwagi na konieczność zgromadzenia niezbędnej dokumentacji oraz brak współdziałania opiekuna prawnego z pracownikiem socjalnym. Ostatecznie decyzja o skierowanie do domu pomocy społecznej została wydana 24 czerwca 2019 r. Klientka została wpisana na listę osób oczekujących pod numerem 3. Oczekuje na umieszczenie w DPS w Glińsku. Przewidywany termin umieszczenia Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie określiło na II półrocze 2019 r. Z akt wynika, że opiekun prawny nie sprawuje dostatecznej opieki nad Klientką. W trakcie niezapowiedzianych wizyt, pracownicy socjalni stwierdzali, że Klientka wielokrotnie pozostawała sama w domu i samodzielnie starała się zabezpieczyć swoje potrzeby (palenie w piecu, przygotowanie posiłku), co zdaniem zespołu kontrolnego, zagraża jej bezpieczeństwu. Na podstawie przedłożonej dokumentacji zespół kontrolny ustalił, że ostatni wywiad kontrolny przeprowadzony został 13 maja 2019 r. Z wywiadu środowiskowego wynika m. in., że opiekun prawny posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności, z uwagi na stan zdrowia ma trudności w zapewnieniu odpowiedniej opieki matce. Z wyjaśnień Kierownika wynika, że sytuacja Klientki jest stale monitorowana, brak jednak w aktach stosownej dokumentacji.

Klient (D) ma znaczny stopień niepełnosprawności z powodu zaburzeń psychicznych. Nie jest osobą ubezwłasnowolnioną. Mieszka z rodziną, ze strony której doznawał aktów przemocy. Trwa postępowanie o umieszczenie klienta w domu pomocy społecznej bez jego zgody, jednak procedura przedłuża się. Zdaniem zespołu kontrolnego sytuacja ta stwarza zagrożenie dla jego bezpieczeństwa. W dokumentacji brak informacji jakie inne środki zaradcze, poza wszczęciem postępowania o skierowanie do domu pomocy bez zgody, podjął Ośrodek aby Klient czuł się bezpiecznie w środowisku zamieszkania.

Dokumentacja kompletna, zachowane - określone przepisami - terminy w zakresie prowadzonego postępowania administracyjnego.

Odbiór decyzji odbywał się za potwierdzeniem odbioru, jednocześnie decyzjom nadawano rygor natychmiastowej wykonalności. Wywiady środowiskowe sporządzane były w terminie

14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności ich przeprowadzenia (z wyłączeniem spraw Klienta D z uwagi na uniemożliwienie dostępu do Klienta przez rodzinę). Aktualizacje wywiadu były sporządzane przez pracownika socjalnego nie rzadziej niż co 6 miesięcy – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2017 r. poz.1788). Decyzje były wydawane z zachowaniem terminu określonego w art. 35 Kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018r. poz. 2096 ze zm.). Ośrodek wydawał decyzje zmieniające wysokość odpłatności, w związku ze zmianą sytuacji finansowej osoby przebywającej w domu pomocy społecznej i zmianą średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca, na podstawie przeprowadzanych aktualizacji wywiadów środowiskowych. Przeprowadzał także wywiady alimentacyjne u osób zobowiązanych na podstawie art. 103 ustawy o pomocy społecznej.

[akta kontroli str. 101-200]

Zadanie realizowane z uchybieniami. W dokumentacji brak informacji o zapewnieniu wsparcia adekwatnego do rozpoznanych potrzeb klientów. W dokumentacji brak informacji o propozycjach wsparcia rodziny w formie usług opiekuńczych, przed umieszczeniem klientów w domu pomocy społecznej oraz innych form wsparcia dla zapewnienia bezpieczeństwa klienta.

Ad. 3. Warunki do realizacji zadania (wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych, kwalifikacje kierownika i pracowników socjalnych, szkolenia, warunki lokalowe).

Realizacja ustawowych zadań możliwa jest wyłącznie wtedy, gdy spełnione są wszystkie warunki. Ustawodawca zapewnił obowiązek zatrudnienia minimalnej liczby wykwalifikowanych pracowników socjalnych, jako gwarancję odpowiedniej jakości usług do pracy socjalnej z osobą/rodziną. Warunkiem realizacji zadań jest również możliwość zaproponowania klientowi odpowiedniej do jego potrzeb oferty (poza wsparciem finansowym), czy możliwość przeprowadzenia z nim osobistej rozmowy, gwarantującej intymność, godność i poczucie bezpieczeństwa. Sprawną realizację zadań umożliwia również współpraca z innymi lokalnie działającymi podmiotami, tj. instytucjami i organizacjami pozarządowymi realizującymi zadania na rzecz określonych grup klientów.

Do oceny zagadnienia przyjęto:

- ustalenia dokonane w ramach oględzin pomieszczeń obiektu;
- informację pisemną kierownika Ośrodka;
- sprawozdanie resortowe MRPiPS-03 na 30.06.2019 r.;
- dokumenty udostępnione w toku kontroli tj.: akta osobowe, Kierownika i pracowników socjalnych.

W Ośrodku występują bariery architektoniczne ograniczające osobom starszym i niepełnosprawnym dostęp do pomieszczeń Kierownika i pracowników socjalnych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej mieści się przy ul. Moniuszki 3 w Nowej Soli. Pomieszczenia Ośrodka znajdują się na parterze i I piętrze. Pomieszczenia na parterze (3 pokoje) zajmuje dział świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego. W pomieszczeniach na I piętrze (4 pokoje) biura mają pracownicy socjalni, kierownik i księgowość. W budynku występują bariery architektoniczne (schody, wysokie progi) uniemożliwiające bezpieczne przemieszczanie się osobom starszym i niepełnosprawnym.

Ośrodek zapewnia klientom kontakt z pracownikami socjalnymi, od poniedziałku do piątku, w godzinach pracy Ośrodka.

Interesanci przyjmowani są w godzinach od 7:00 do 15:00 przez dyżurującego pracownika socjalnego.

Klienci mają możliwość korzystania z porad prawnych, we wtorki i czwartki, w siedzibie Urzędu Gminy przy ul. Moniuszki 3.

Ośrodek spełnia ustawowy wymóg zatrudnienia min. 3 pracowników socjalnych. Spełnia również wskaźnik dotyczący zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby rodzin lub osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną.

Ustawodawca określił, że Ośrodek powinien zatrudniać - w pełnym wymiarze czasu pracy - nie mniej niż 3 pracowników socjalnych, jednocześnie na 1 pracownika powinno przypadać nie więcej niż 2000 mieszkańców gminy **lub** 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną.

Wg stanu na dzień kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gminie Nowa Sól, zatrudnionych było - w pełnym wymiarze czasu, na umowę o pracę - 3 pracowników socjalnych (dane zgodne ze sprawozdaniem resortowym MRPiPS-03 na 30.06.2019 r.).

Wszyscy realizują pracę w rejonach opiekuńczych i pobierają z tego tytułu stosowny dodatek.

Oceniając pozostałe warunki dot. wskaźnika zatrudnienia pracowników socjalnych ustalono, że na 1 pracownika socjalnego przypada 11 środowisk objętych pracą socjalną (ogółem 33 środowiska) i 2.306 mieszkańców gminy (*Gmina Nowa Sól liczy 6.918 mieszkańców*).

Spełniony jest zatem warunek dotyczący liczby pracowników i jeden z alternatywnych warunków określających zatrudnienie pracowników proporcjonalnie do liczby środowisk objętych wsparciem.

Pracownicy socjalni zatrudnieni w OPS w Gminie Nowa Sól posiadają wymagane prawem kwalifikacje na zajmowanym stanowisku.

Kwalifikacje pracowników socjalnych określają art. 116 i 156 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 ze zm.). Z analizy akt wynika, że 1 pracownik socjalny (z najdłuższym stażem), posiada dyplom ukończenia w 1987 r. Medycznego Studium Zawodowego z tytułem pracownik socjalny. Kwalifikacje zostały uznane z tytułu zachowania praw nabytych w zakresie uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego (wytyczne MRPiPS – Kwalifikacje Uprawniające w Polsce do Wykonywania Zawodu Regulowanego Pracownika Socjalnego). Pozostali pracownicy, ukończyli studia wyższe o specjalności praca socjalna, w 2016 r. Każdy z pracowników socjalnych, do którego podstawowych obowiązków należy świadczenie pracy w środowisku otrzymuje dodatek do wynagrodzenia w kwocie 250,00 zł brutto miesięcznie.

P.o. Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Nowa Sól nie posiada kwalifikacji wymaganych na zajmowanym stanowisku.

Kwalifikacje kierownika ośrodka pomocy społecznej określa art. 122 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym „osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej”.

Kontrolujący ustalili, że pełniąca obowiązki Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Nowa Sól została zatrudniona w jednostce w 04.04.2016 roku. Pracę rozpoczęła w dziale świadczeń rodzinnych. Od 01.07.2019 r. do 31.12.2019 r. pełni obowiązki kierownika. Pracownik ten nie posiada kwalifikacji wymaganych na zajmowanym stanowisku tj. stażu pracy w pomocy społecznej oraz specjalizacji z zakresu organizacji pomocy

społecznej.

Wykazany okres zatrudnienia - w dziale świadczeń rodzinnych OPS - nie jest tożsamy ze stażem w pomocy społecznej. Przez staż w pomocy społecznej rozumie się realizację zadań wynikających z zapisów ustawy o pomocy społecznej. Zakres przyznawania, ustalania uprawnień do świadczeń rodzinnych reguluje odrębna ustawa.

Kierownik oraz pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej, w badanym okresie podnosili kwalifikacje.

Stosownie do zapisów art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, wszyscy pracownicy socjalni oraz kierownik Ośrodka, w kontrolowanym okresie, brali udział w szkoleniach. Tematyka szkoleń, to m.in.: „Różne oblicza depresji: od lęku do agresji”, formy pomocy społecznej, zasady przyznawania świadczeń, akademia zarządzania, nowy rządowy program – posiłek w domu i w szkole, pomoc i wsparcie rodziny w kryzysie indywidualnym – plan pomocy rodzinie, czynności pracownika socjalnego wykonywane w procesie przyznawania świadczeń w trybie administracyjnym związane ze świadczoną pracą socjalną, pomagam sobie, by pomóc drugiemu – wsparcie dla członków ZLiGR w radzeniu sobie w sytuacjach trudnych. Kontakt z osobą pokrzywdzoną i osobą stosującą przemoc.

[akta kontroli str. 201-219]

Zespół kontrolny ustalił, że Ośrodek spełnia określone ustawowe warunki do realizacji zadań pod względem kwalifikacji pracowników socjalnych, uczestnictwa w szkoleniach tematycznych z zakresu pomocy społecznej. Spełniony jest alternatywny wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych tj. nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących przypadających na 1 pracownika socjalnego. Uchybienie stanowią występujące bariery architektoniczne w Ośrodku, które utrudniają osobom starszym i niepełnosprawnym swobodny dostęp do pracowników socjalnych.

WNIOSKI:

1. Gmina realizuje zadanie w formie usług opiekuńczych.
2. Brak zgodności danych w zakresie faktycznej liczby osób objętych wsparciem a danymi ujętymi w sprawozdaniu resortowym MRPiPS-03.

3. Brak pełnego rozeznania sytuacji klientów pobierających zasiłek stały i posiadających znaczny stopień niepełnosprawności. Brak spójności pomiędzy ustaleniami pracownika socjalnego, co do sprawności i samodzielności klienta, a wydanym przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności orzeczeniem.
4. Gmina nie zapewnia schronienia osobom bezdomnym.
5. Gmina realizuje zadanie obowiązkowe w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy, w tym domu.
6. Postępowanie administracyjne w zakresie kierowania do domu pomocy społecznej prowadzone zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami.
7. Na terenie gminy funkcjonuje tylko jeden ośrodek wsparcia - "Klub Senior+" .
8. W siedzibie OPS występują bariery architektoniczne ograniczające dostęp do pomieszczeń Kierownika i pracowników socjalnych osobom starszym i niepełnosprawnym.
9. Ośrodek Pomocy Społecznej spełnia wymagany wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych (zatrudnia min. 3 pracowników socjalnych; liczba pracowników jest proporcjonalna do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną).
10. P.o. Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Nowa Sól nie posiada wymaganych kwalifikacji na zajmowanym stanowisku.
11. Kierownik oraz pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej, w badanym okresie podnosili kwalifikacje poprzez cykliczny udział w szkoleniach merytorycznych.
12. Pomoc, którą Ośrodek zapewnia klientom zależnym, nie jest adekwatna do ich faktycznych potrzeb. Dotyczy to klientów korzystających z usług opiekuńczych, świadczeniobiorców zasiłków stałych, osób kierowanych do dps.

Wnioski zawarte w punktach 3, 4, 10, 12 stanowią istotne uchybienie. Wnioski zawarte w punktach 2, 8 stanowią uchybienie.

Odpowiedzialność za uchybienia w kontrolowanym zakresie ponosi Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej.

Na tym kontrole zakończono.

O przeprowadzeniu kontroli dokonano wpisu do znajdującej się w Ośrodku Pomocy Społecznej w Gminie Nowa Sól książki kontroli pod numerem 1.

Pouczenie

Zgodnie z §16 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy.

Ponadto kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp. wobec zastrzeżeń.

Niniejszy protokół kontroli sporządzono w 3 jednobrzmiących egzemplarzach, z których: jeden przekazano Kierownikowi Ośrodka Pomocy Społecznej Gmina Nowa Sól, drugi Wójtowi Gminy Nowa Sól, trzeci egzemplarz pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

Teresa Ozimek
Starszy Inspektor Wojewódzki
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Krzysztof Frisoli
Inspektor Wojewódzki
w Oddziale Nadzoru i Kontroli
w Pomocy Społecznej
w Wydziale Polityki Społecznej

Kierownik:

Wioletta Samotyja
p.o.Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Gminie Nowa Sól

Gorzów Wlkp., 8 stycznia 2020 r.

Nowa Sól 16 stycznia 2020 r.